

Uima-allas- ja märkätilojen pintahygienianäytteet

Uima-allastilan ylläpitäjän tehtävä on huolehtia, että tiloista otetaan pintahygienianäytteitä osana omavalvontaa. Näytteet on otettava säännöllisesti ja näytteenottosuunnitelman mukaan.

Pintapuhtaus märkätiloissa

Märkätiloissa, kuten uima-allastilat ja peseytymistilat, on sopivat olosuhteet mikrobien lisääntymiseen. Ympäristöpalveluiden tekemän selvityksen mukaan siistin näköisellä ja hyväkuntoisella pinnalla voi olla runsaasti mikrobeja. Märkätiloihin voi muodostua hankalasti puhdistettava, silmälle näkymätön kerrostuma eli biofilmi. Biofilmi muodostuu liasta, mikrobeista sekä mikrobien erittämistä limamaisista yhdisteistä.

Märkätilojen siivouksen tavoitteena on rajoittaa mikrobien kasvua ja pitää haitallisten mikrobien määrä vähäisenä. Uima-allastilan ylläpitäjän tulee selvittää tilojen pintojen puhtaus siivouksen riittävyyden varmistamiseksi. Puhtauden selvittämiseksi otetaan näyte pinnalta eli pintahygienianäyte. Pintahygienianäytteiden tulokset antavat siivoustyön tekijöille suoraa palautetta heidän työstään ja niiden avulla voidaan kehittää siivoustyötä.

Pintahygienianäytteiden ottaminen

Uima-allastilan ylläpitäjän tehtävä on huolehtia, että märkätiloista otetaan pintahygienianäytteitä osana omavalvontaa. Näytteet voi ottaa itse tai niiden ottamisen voi ulkoistaa esimerkiksi siivousyritykselle. Ympäristöpalveluiden tarkastajat katsovat näytteiden tulokset tarkastusten yhteydessä tai muuten pyydettäessä.

Huolehti, että näytteet otetaan suunnitelman mukaan ja saat tiedon näytetuloksista välittömästi, jos näytteiden ottaminen on ulkoistettu. Näytteet voit ottaa esimerkiksi kuukausittain tai kerran kahdessa kuukaudessa tilojen koko ja asiakasmäärä huomioiden. Näytteenottoa voit harventaa, jos otettujen näytteiden perusteella pintojen puhtaus on kunnossa. Ota näytteitä kerralla useasta eri paikasta, esimerkiksi 5-10 näytettä kerralla.

Arvioi saatujen tulosten perusteella siivouksen riittävyyttä ja tee tarvittaessa muutoksia siivoustehtäviin tai –aikoihin, menetelmiin, välineisiin tai käytettäviin puhdistusaineisiin.

Näytteenottomenetelmät

Suosi mahdollisimman helppokäyttöisiä menetelmiä, joilla voit selvittää kokonaismikrobimäärän tai -hygienian. Pintahygienianäytteitä voit ottaa ja analysoida eri menetelmillä, yleisimmin käytetyt ovat ATP-menetelmät ja mikrobiviljelyyn perustuvat menetelmät.

ATP-menetelmällä eli luminometrillä näyte otetaan pinnalta näytepuikolla sivelemällä ja se mitataan mittalaitteella. Kyseessä on pikamenetelmä, jolla tulos saadaan heti, mutta menetelmää varten tarvitaan oma mittalaite. Mikrobiviljelyyn perustuvissa kontaktilevy -menetelmissä (esim. Hygicult) näyte otetaan käyttämällä kontaktilevyä tai -liuskaa, joka painetaan suoraan tutkittavaan pintaan. Tietyn ajan kuluttua lasketaan mikrobipesäkkeiden lukumäärä. Tämäkin testi voidaan tehdä paikan päällä, mutta tulosten saamisessa menee muutamia vuorokausia. Lisäksi on pikamenetelmiä, jotka havaitsevat valkuaisaine- eli proteiinijäämiä pinnoilta. Kaikki edellä mainitut menetelmät soveltuvat pintahygienianäytteiden ottoon märkätiloista.

Näytteenottosuunnitelma

Tee kirjallinen suunnitelma näytteiden ottoon, johon sisältyy:

- Näytteenottoajat ja -tiheydet
- Näytteenottoaikat
- Näytteenottajat
- Näytteenottomenetelmät ja ohjeistus näytteenottoon
- Näytteiden analysointi ja ohjeet analysointiin
- Käytettävät raja-arvot
- Tulosten kirjaaminen
- Korjaustoimenpiteet ja toimenpiteiden tekijät, jos raja-arvo ylittyy.

Ohjeita näytteiden ottoon ja käsittelyyn

- Ota näytteet aina etukäteen määritellyistä näytteenottopaikoista. Valitse näytteenottopaikoiksi nopeasti likaantuvia paikkoja, joihin ihmiset koskevat. Likaisimpia paikkoja märkätiloissa ovat lattiakaivojen ympäristöt, tilojen kulkuväylät ja saunojen lauteet.
- Ota näyte valmistajan ohjeen mukaan ja aina samalla tavalla.
- Ota näyte puhtaalta ja kuivalta pinnalta siivouksen jälkeen.
- Ota näyte puhtailla käsillä. Älä koske näytepuikon tai -levyn näytteenottopintaan.
- Ota näyte siten, että pyrit saamaan näytteenottotikun tai -levyn tiiviisti pintaan kiinni. Ota näyte siten, että näytealueeseen tulee myös laattojen saumoja mukaan.
- Säilytä ja analysoi näyte valmistajan ohjeen mukaan.
- Jos tulos ylittää raja-arvon, tee korjaavat toimenpiteet ja ota tämän jälkeen uusi näyte.

Lisätietoja

- Kysy tarkastajilta lisätietoja ja neuvontaa: kymp.uimavesilaaatuvalvonta@hel.fi
- [Uima-allas- ja märkätilojen pintahygienia](#) –julkaisu (pdf)